

'Schoolpraatje' Arthur Sugas Petrus & Paulus basisschool op 2 september 2005.

Bijna iedereen weet wel wat van de Tweede Wereldoorlog. De Éérste Wereldoorlog is veel minder bekend. Juist bij die Éérste Wereldoorlog ligt voor een groot deel de oorzaak van de Tweede Wereldoorlog.

De éérste Wereldoorlog duurde van 1914 tot 1918. Daarom zeggen we ook wel vaak "veertien - achtttien". Nederland deed niet mee aan die oorlog, maar België bijvoorbeeld wel. De Éérste Wereldoorlog was een "loopgravenoorlog".

De Éérste Wereldoorlog werd door Duitsland verloren. Duitsland heeft voor deze oorlog een heel zware straf gekregen van de andere landen. Het kreeg (verplicht) een regering zoals de geallieerden (de overwinnaars Frankrijk, Engeland en Amerika) die graag wilden hebben.

Duitsland had het zwaar in die periode. Ze konden gelukkig geld lenen van de Verenigde Staten (Amerika). Met dit geld kon Duitsland weer een beetje uit de problemen komen. De wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog ging aanvankelijk redelijk ondanks de zware straf die Duitsland kreeg. Maar tien jaar later ging in de hele wereld de economie snel achteruit.

Wereldoorlog 1	Armoede in de	Hitler aan de macht	Wereldoorlog 2
1914-1918	1929	1933	1939-1945 2005

Het ging zelfs zó slecht, dat het geld niets meer waard was. Je moest voor een brood een paar miljoen mark neertellen. Ook wilden de Amerikanen graag het geleende geld weer terughebben. Omdat het ook bij hen slecht ging met de economie.

Er was één man die beloofde de Duitse bevolking uit de armoede te redden. Zijn naam was Adolf Hitler: hij kon erg goed praten. Zo goed zelfs dat hij mensen dingen kon doen geloven die niet waar waren. Hij gaf 'de Joden' de schuld van alle problemen in het land en wilde de nederlaag van de Eerste Wereldoorlog wreken!

Hitler koos een goed moment: de mensen waren in de chaos meer dan zat en ineens was daar die man die zei dat hij alles op kon lossen. Adolf Hitler beloofde de mensen werk en dus een bron van inkomsten. Hij beloofde dat het land weer rijk en machtig zou worden. Ook wees Hitler de zogenaamde schuldigen aan van alle ellende. Het waren trouwens niet alleen 'de Joden' die hij als zondebok aanwees. Ook zigeuners, homo's, en gehandicapten werden als de veroorzakers gezien. Dat was heel oneerlijk. Denk maar eens dat jullie leraar, als jullie klas te druk is, iedereen mei sproeten straf geeft. Hitler zei tegen het Duitse volk dat ze beter waren dan andere mensen. Het "Germaanse"-ras (blond haar en blauwe ogen) was volgens hem het beste van de hele wereld en de rest moest daarom vernietigd worden. Op 30 januari 1933 werd Hitler tot "kanselier" gekozen van Duitsland. Een kanselier is een soort minister-president, de baas van het land. Hitler veranderde de wetten in het land om nog meer macht te krijgen.

Hitler heeft niet alleen slechte dingen gedaan. Hij heeft de geldproblemen opgelost o.a. door in zijn land goede wegen aan te leggen. Hij zorgde er ook voor dat mensen weer een baan kregen. Dat het een baan in een wapenfabriek was, vonden de meeste mensen niet erg ...

Tot nu toe hebben we alleen gesproken over Duitsland, maar er waren meer landen die de wereld wilden veroveren. In 1936 sloten Duitsland, Japan en Italië een drielandenpact. Deze afspraak hield in dat ze samen de wereld zouden veroveren. Japan zou Azië veroveren. Terwijl Duitsland en Italië in Europa zouden beginnen. In 1939 veroverde Japan, tegelijk met de oorlog in Europa, een Franse kolonie (Indo-China), maar de grote aanval - en de deelname aan de Tweede Wereldoorlog - bleef uit tot 7 december 1941. Japan viel toen onverwacht Amerika aan met zelfmoordcommando's en vernietigde de Amerikaanse vloot die bij Pearl Harbor lag.

Duitsland begint al in 1938 met de uitbreiding van het grondgebied. Oostenrijk werd overgenomen bij de "Anschluss" (aansluiting) op 21 maart 1938. Een jaar later werd ook Tsjecho-Slowakije door Duitse troepen ingenomen. Andere grote Europese landen zijn het niet eens met de verovering, maar willen geen oorlog met Duitsland en staan het dus toe: er is dan nog geen wereldoorlog.

Hitler had in het geheim een afspraak gemaakt met de leider van de Sovjet-Unie: Josef Stalin. Tegenwoordig bestaat de Sovjet-Unie (Rusland) niet meer, maar in die tijd was dat een reusachtig land.

Ook Josef Stalin was een dictator en had wel zin in een stukje extra land. Hitler en Stalin spraken af dat ze samen Polen zouden veroveren en verdelen.

Toen Duitsland landen begon te veroveren durfden de andere landen in Europa nog niet veel in te brengen, maar toen Polen aangevallen werd was de maat vol. Frankrijk en Engeland verklaarden twee dagen na de plotselinge aanval op Polen de oorlog aan Duitsland.

De eerste actie in de Tweede Wereldoorlog begon met een list. Hitler deed net alsof Poolse soldaten een radiostation hadden aangevallen. De Duitse regeringsleiders hadden alles al weken eerder

bedacht. Zo probeerden ze hun aanval een beetje goed te praten. Het 'toneelspel' gebeurde op 31 augustus 1939. De volgende dag begon het offensief (de aanval).

In de vroege ochtend van 1 september 1939 om kwart voor zes, trekt een sterk en modern Duits leger de grens over naar Polen. Polen heeft een zwak leger met "cavalerie", dat is een leger te paard. Paarden zijn niet opgewassen tegen Duitse tanks. Omdat Frankrijk en Duitsland pas twee dagen later "mee gaan doen" begint de Tweede Wereldoorlog officieel op 3 september 1939.

De oorlog begint voor de Nederlanders op 10 mei 1940, wanneer ook België en Luxemburg aangevallen worden.

In alle vroegte vliegen Duitse vliegtuigen over Nederland. Ze vliegen gewoon door tot boven de Noordzee om de Nederlanders te laten denken dat ze Engeland gaan bombarderen.

Boven de Noordzee keren ze echter om en vallen vanuit het westen de Nederlandse vliegvelden aan. Het Duitse leger heeft een overmacht en al snel kunnen ze door Brabant en Limburg oprukken richting België. De Duitse soldaten beschikken over de nieuwste wapens en veel meer materieel. De Nederlandse soldaten trekken zich terug richting vesting Holland.

Bij de Grebbeberg (in de buurt van Rhenen) wordt zwaar gevochten en ook bij de Afsluitdijk krijgen de Duitse soldaten veel weerstand. Ze proberen met parachutisten bruggen en vliegvelden te bezetten.

De opmars in Nederland duurt veel langer dan eigenlijk de bedoeling was. Hitler dacht Nederland wel in één dag op de knieën te hebben. Snelheid was belangrijk om België en Frankrijk beter aan te kunnen vallen. Daarom werd besloten Rotterdam te bombarderen om op die manier Nederland tot overgave te dwingen. Een kwart van de stad Rotterdam lag na het bombardement in puin en er waren ruim 800 dodelijke slachtoffers. Na vijf dagen felle strijd is Nederland dan in Duitse handen.

De oorlogsjaren waren niet zo makkelijk voor de burgers van ons land. Veel mensen werden weggehaald en moesten voor de bezetter in Duitsland gaan werken. De meeste Duitse mannen waren soldaat en veel Duitse vrouwen werkten in de oorlogsindustrie. Omdat er te weinig 'mankracht' was werden er ook mannen uit de bezette landen gehaald om wapens en andere zaken voor de vijand te maken. Je kon niet meer zeggen wat je wilde en van enige vrijheid was geen sprake meer. De Amerikanen die inmiddels ook bij de oorlog betrokken waren, begonnen nu vanuit de lucht de Duitse oorlogsindustrie te vernietigen.

Het is dinsdag in de namiddag. Er komt een vliegtuig over Wolder dat een raar geluid maakt. Het is een Thunderbolt P-47, een Amerikaanse jager, die rakelings langs de kerktoren vliegt en even later neerstort in een akkerland aan de Vroenhovenweg kort aan de Belgische grens. Het was nog een geluk dat het vliegtuig buiten de bebouwde kom terecht is gekomen, want als het op de huizen was gestort! Een klein aantal Woldernaren kan hier nog over praten want ze hebben het meegemaakt. De Duitse soldaten waren snel op de plaats van het onheil en de omgeving werd meteen afgesloten. Niemand mocht meer in de buurt komen. Er kwam een legerauto om het toestel, dat niet eens zo heel erg beschadigd was, zo leek dat althans, op te laden en af te voeren.

De piloot, Lt. Arthur Sugas, was ingedeeld bij het 63e Fighter Squadron van de 56C Fighter Group en zoals uit de stukken blijkt, was hij van geboorte een Griek met de Amerikaanse nationaliteit. Arthur was geboren in Trikkala op 27 december 1919 en is in de bloei van zijn leven op 23-jarige leeftijd in Wolder verongelukt. Zijn basis was Halesworth Airfield in Suffolk, Engeland. Die dag moest Arthur, samen met collega-piloten, een aantal B-17 bommenwerpers begeleiden om het Duitse Regensburg en Schweinfurt te bombarderen. Deze belangrijke missie kreeg het nummer 84 en de naam "Ramrod". Op weg terug werden ze onderschept door het 26e Jagdgeschwader van de Duitse Luftwaffe. Eén van de piloten verongelukte in Warsage bij Visé en de andere, die een B-17 vloog, kwam neer in Vleren bij Tongeren in België. Arthur Sugas, werd geraakt door de Duitse Hauptmann Johannes Naumann van de 6e Staffel, Jagdgeschwader 26. Waarschijnlijk was Arthur al dood voordat het toestel de grond raakte.

Arthur 'Elmer' Sugas

Arthur werd de volgende dag begraven op de Algemene Begraafplaats aan de Tongerseweg. Na de bevrijding werden zijn stoffelijke resten overgebracht naar het Amerikaanse

militaire kerkhof in Margraten. In 1949 hebben zijn ouders hem laten herbegraven op de begraafplaats Riverside in zijn woonplaats Kalamazoo, in Amerika in de staat Michigan.

Op 16 september 2005 zal Arthur in Wolder worden herdacht en zal er een bronzen 'Purple Heart

Medal' gedenkplaquette voor hem worden onthuld op het Monseigneur Vranckenplein. De plechtigheid zal 's avonds om zeven uur plaatsvinden en duurt tot ongeveer acht uur. Vier Wolderse ooggetuigen zullen de plaquette onthullen. De muziekkorpsen Petrus & Paulus en Wilhelmina komen het Amerikaanse en het Nederlandse volkslied spelen en Wethouder Jean Jacobs van Cultuur, die ook in Wolder woont, zal een toespraak houden. Kinderen van jullie school mogen samen met Wolderse scouts bloemen leggen bij de plaquette en als je wilt komen kijken samen met je Ouders: jullie zijn Van harte welkom. Identificatieplaatje dat iedere militair bij zich moet dragen

De Stichting Heemkunde Van Wire tot Wolder heeft zich ingezet om Arthur Sugas op deze wijze te herdenken en te eren voor zijn inzet in die vreselijke oorlog die aan ongeveer vijftig miljoen mensen het leven heeft gekost. Dit mag nooit en te nimmer meer gebeuren. Een oorlog kent alleen verliezers en geen winnaars. Dus laten we een betere wereld creëren, een wereld waarin voor oorlogsgeweld geen plaats meer is. Dan is Arthur Sugas niet voor niets gestorven en kunnen we hem herdenken als iemand die heeft bijgedragen aan een blijvende vrede in de westelijke wereld. Vrienden van de stichting hebben heel veel gegevens over Arthur vergaard en vastgelegd in een Arthur Sugas-gedenkboekje. En zoals onze voorzitter Jos Gielen eens zei: "Arthur is voor ons een mens van vlees en bloed geworden".

Wolder, 2 september 2005
Léon Schoenmakers

Stichting Heemkunde Van Wilre tot Wolder
Secretariaat: Pletzersstraat 10-B
6213 HH MAASTRICHT-WOLDER
Website: www.heemkundewolder.nl
E-mail: secretariaat.heemkundewolder@gmail.com

STICHTING HEEMKUNDE

VAN WILRE TOT
WOLDER

VAN WILRE TOT
WOLDER